



SVEDALA KOMMUN

KOMMUNSTYRELSEN

PROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2017-10-02

§ 213

Svar på medborgarförslag om barn med AST-/ADHD-diagnoser

Dnr 2017-000002

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anse medborgarförslaget besvarat med hänvisning till utredningens rekommendation att varje enskild grundskola skapar vid behov sin egen SU-grupp, det vill säga resursgrupp.

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsnämnden har berett ärendet 2017-08-14 § 70 och föreslår kommunfullmäktige besluta enligt liggande förslag i utredningen.

Medborgarförslaget handlar om kommunens verksamhet för AST-/ADHD-diagnostiserade barn och ungdomar. Enligt förslagsställaren bedrivs idag sådan verksamhet för åldersgruppen 12-16 år.

I medborgarförslaget föreslås kommunfullmäktige besluta

att Svedala kommun upprättar liknande verksamhet i första hand för barn i ålders 6-11 år, samt för ungdomar i gymnasieåldern, samt

att kommunen nyttjar befintliga medel att själv bedriva verksamhet för yngre barn och ungdomar i gymnasieåldern med nämnda diagnoser.

Handlingar i ärendet

Protokollsutdrag utbildningsnämnden 2017-08-14 § 70

Utredning Kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper, daterad 2017-05-31

Medborgarförslag, inkom 2017-01-05

Ordförandes signatur

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

UTREDNING

KOMMUNGEMENSAMMA SÄRSKILDA
UNDERVISNINGSGRUPPER

| UTBILDNING ~~170131-170509~~



SVEDALA KOMMUN



Innehåll

Inledning	3
Utredningens uppdrag	3
Sammanfattning av ärendet	3
Sammanfattning av utredningen	3
Sammanfattning av fördelar och nackdelar med olika organisationer och med Svedalas gemensamma SU- grupp	4
Utredningens rekommendationer	4
Juridiska utgångspunkter	4
Grundskola	4
De frivilliga skolformerna - gymnasiet	6
Stöd och extra anpassningar i gymnasieskolan	6
Forskning	7
Fristående skolor för elever i behov av särskilt stöd	8
Nuläge i Svedala	8
Grundskola	8
Gymnasiet	9
Ekonomi läsåret 2016-2017	10
Grundskola	10
Gymnasiet	10
Utvecklingsområde	11
Slutsatser och rekommendationer	11
Slutsatser	11
Utredningens rekommendationer	12



Inledning

Utredningens uppdrag

Utbildningsnämnden har gett Utbildning uppdraget att utreda ett medborgarförslag och återkomma med förslag till yttrande.

Sammanfattning av ärendet

Medborgarförslaget handlar om kommunens verksamhet för AST-/ADHD-diagnosticerade barn och ungdomar. Enligt förslagsställaren bedrivs idag sådan verksamhet för 12-16 år i Svedala kommun, resursgruppen på Marbäcksgatan.

I medborgarförslaget föreslås kommunfullmäktige besluta om:

- * att uppdra åt utbildningsnämnden och utbildningsavdelningens tjänstemän att utreda huruvida möjligheter finns att skapa en verksamhet i egen regi inriktad på barn i åldrarna 6-11 år samt i förlängningen även på ungdomar i gymnasieåldern samt
- * att uppdra åt utbildningsnämnden och utbildningsavdelningens tjänstemän att utreda hur och om man kan skapa en arbetsmiljö och kompetensresurs som effektiviserar lärandeprocessen för nämnd elevgrupp och på sikt skapa ekonomiska och pedagogiska vinster genom att bedriva denna verksamhet i kommunens egen regi.

Sammanfattning av utredningen

Utredningen utgår från skollagen och skola på vetenskaplig grund. Utredningen har också kartlagt den kommungemensamma särskilda undervisningsgruppen (SU-grupp) för elever i åk 6-9 i Svedala tätort, också kallad resursgruppen. Kartläggningen baserar sig på dialog i skolans ledningsgrupp där rektorerna och chef för resursenheten finns, dokumentstudier, intervjuer med relevant personal samt besök i verksamheten.

Utredningen ger tre alternativa möjligheter angående organisation för SU-grupper inom grundskolan:

1. Varje enskild skola skapar vid behov sin egen SU-grupp.
2. Kommunen skapar lokaler på några av skolorna som organiserar SU-grupper. Elev/vårdnadshavare ansöker då hos huvudmannen att få byta skolenhet till den skolenhet där den särskilda undervisningsgruppen finns. Om byte av skolenhet medges blir det den nya rektor som beslutar om elev ska placeras i SU-gruppen.
3. Kommunen ansvarar för en kommungemensam undervisningsgrupp där alla rektorer kan placera sina elever. När platserna inte räcker till måste rektor tillse att eleven får det stöd som eleven är utredd att vara i behov av, även om plats i kommungemensam SU-grupp inte finns att tillgå.

Utredningen kring organisation för gymnasieskolan visar att det saknas möjligheter att skapa SU-grupper, utan stöd skall ges inom ramen för det program eleven läser.

Sammanfattning av fördelar och nackdelar med olika organisationer och med Svedalas gemensamma SU- grupp

- Varje rektor ska kunna besluta om placering i SU-grupp när behov finns. Med en kommungemensam SU-grupp är detta inte möjligt, utan en kö uppstår.
- Rektor ska självständigt kunna besluta om inriktning vid organisation av SU-grupper, detta kan variera över tid och mellan skolor.
- Elever med liknande diagnoser kan ha stora olikheter när det gäller behov av extra anpassningar och särskilt stöd.
- Eleverna i en SU-grupp ska ha möjlighet att helt eller delvis gå tillbaka till ordinarie undervisningsgrupp. För att detta ska vara praktiskt möjligt krävs en närhet i val av lokaler.
- Eleverna i en SU-grupp ska ha lika tillgång till elevhälsa och studie- och yrkesvägledning som andra elever på den skola de tillhör.
- Speciellt anpassade lokaler och miljöer är av stor vikt för elever i behov av särskilt stöd.
- Personalen i en SU-grupp behöver tillhöra en grundskola för att säkerställa att behörighet, kompetensutveckling, omdöme, betyg med mera blir likvärdigt. Idag tillhör personalen Nils Fredriksson Utbildning (NFU).
- Personalen i en SU-grupp har utvecklat en speciell kompetens och erfarenhet som kan vara en utmaning för alla skolor att bibehålla.
- I den kommungemensamma undervisningsgruppen finns idag endast pojkar, vilket skapar en könssegregering.

Utredningens rekommendationer

1. Varje enskild skola skapar vid behov sin egen SU-grupp

Juridiska utgångspunkter

Grundskola

Alla elever ska få den ledning och stimulans de behöver för att utifrån sina förutsättningar utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹ Det betyder att undervisningen inte kan utformas lika för alla, utan hänsyn behöver tas till elevers olika behov och förutsättningar. En elev som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås kan vara i behov av särskilt stöd under en period av sin skoltid.² I första hand ska det särskilda stödet ges genom

¹ 1 kap. 4 § skollagen, 3 kap. 3 § skollagen

² 3 kap. 7 § skollagen.



olika former av anpassningar inom ramen för elevens ordinarie undervisningsgrupp, men om det finns särskilda skäl kan det ges i en särskild undervisningsgrupp.³ Särskilda skäl ska vara kopplade till möjligheten att skapa bättre förutsättningar att tillgodose elevens behov av särskilt stöd i den särskilda undervisningsgruppen, jämfört med i den ordinarie undervisningsgruppen.⁴ Det kan handla om att den särskilda undervisningsgruppen ger bättre möjligheter till individuellt stöd, personligt bemötande eller att den kan erbjuda en lugnare miljö.

Särskilda undervisningsgrupper avser alltså att skapa bättre förutsättningar att tillgodose elevers stödbehov. Placering av en elev i en särskild undervisningsgrupp innebär dock att eleven i viss omfattning skiljs från den klass eleven går i, det vill säga åtgärden utgör en form av särskiljande av eleven. Skollagen manar, som nämndes ovan, till restriktivitet i det avseendet och forskning lyfter fram flera risker med just särskiljande av elever från den ordinarie undervisningsgruppen, såsom stigmatiseringseffekter och negativ påverkan på elevernas självbild och motivation.⁵ En elevs placering i särskild undervisningsgrupp ska begränsas i förhållande till elevens individuella behov av särskilt stöd, både när det gäller tid över dagen och den tidsperiod placeringen omfattar.⁶ Åtgärden ska kontinuerligt följas upp och utvärderas och skolan ska hela tiden sträva efter att eleven återgår till den ordinarie klassen så snart det är möjligt.⁷

I juli 2011 började en ny skollag tillämpas.⁸ En av förändringarna är att placering i särskild undervisningsgrupp, som tidigare var ett ansvar för huvudmannen att besluta om, nu är rektors ansvar och beslut.

Skollagen skriver att det är elevens rektor som fattar beslutet om placering i särskild undervisningsgrupp, alltså den rektor som eleven har då behovet av stöd uppmärksammas, och som också fortsättningsvis ska vara elevens rektor. Det är också den rektorn som regelbundet ska ompröva placeringen. Målet ska alltid vara att eleven ska återgå till den ordinarie undervisningsgruppen så snart det är möjligt.

Placering i särskild undervisningsgrupp är en åtgärd som rektor beslutar om och alltså inte en verksamhet som elev och vårdnadshavare kan ansöka till. Enligt skollagen ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta vid beslut om placering av eleven i en särskild undervisningsgrupp.⁹ Redan 2006 infördes bestämmelser som stärkte elevers och vårdnadshavares ställning vid utredning om särskilt stöd. Rätten att delta vid beslut innebär

³ 3 kap. 11 § skollagen

⁴ Prop.2009/10:165, *Den nya skollagen- för kunskap, valfrihet och trygghet*.

⁵ Skolverket (2009). *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola?*

⁶ Skolverket (2013). *Arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd*.

⁷ Hela inledningen Rapport 405 2014, Särskilda undervisningsgrupper; Skolverket

⁸ Skollagen (2010:800); Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*; Skolverket (2013). *Arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd*.

⁹ 3 kap. 9 § skollagen.



dock inte att vårdnadshavare och skola behöver vara överens; skolan ska samråda med elev och vårdnadshavare, men det är rektor som tar beslut.

Rektor kan inte lämna över ansvaret att tillgodose elevers behov av särskilt stöd i särskild undervisningsgrupp till kommunen eller kommungemensamma grupper.

Av betydelse för kommuners och skolenheters organisering och användning av särskilda undervisningsgrupper är också nya bestämmelser i skollagen som anger att fristående grundskolor kan begränsa sin utbildning till att avse elever i behov av särskilt stöd.¹⁰ Det betyder att fristående skolor kan driva verksamhet som endast vänder sig till elever i behov av särskilt stöd. Denna bestämmelse gäller inte för kommunala huvudmän.

De frivilliga skolformerna - gymnasiet

De frivilliga skolformerna för elever i åldrarna 16-20 år omfattar bl.a. gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Eleven söker efter avslutad grundskola till gymnasiet eller gymnasiesärskolan. Gymnasieskolan består av de nationella programmen och introduktionsprogrammen (IM). Utbildningen på IM anpassas för att eleven skall nå behörighet. Utbildningens innehåll och struktur fastställs av Skolverket.

Elev söker själv till gymnasiet och har rätt att föra sin egen talan kring sina studier från det elev fyllt 16 år. Under sin gymnasietid blir eleven myndig och fattar då självständigt sina beslut.¹¹

Stöd och extra anpassningar i gymnasieskolan

Alla elever inom de frivilliga skolformerna skall vid behov erbjudas extra anpassningar och särskilt stöd för att nå mål och slutligen examen. För gymnasiet gäller speciella regler om elev inte nå godkända resultat i ett eller flera kurser: gå om kurser, provning, reducerat program eller förlängd studietid.

Om en elev får betyget F på en kurs har hon eller han rätt att gå om kursen en gång. Har eleven fått betyget F på flera kurser kan en åtgärd vara att eleven går om ett läsår. Det är rektorn som fattar det beslutet, efter att ha samrått med eleven, berörda lärare och, i de fall eleven inte är myndig, med elevens vårdnadshavare.

En elev med påtagliga studiesvårigheter kan ges möjlighet att reducera det nationella program som hon eller han går på. Åtgärden reducerat program innebär att en elev befrias från undervisningen i en eller flera kurser, eller från det avslutande gymnasiearbetet. Ett reducerat program innebär att eleven inte uppnår examen.

¹⁰ 10 kap. 35 § skollagen.

¹¹ 15-17 kap. Skollagen



Om en elev bedöms ha behov av förlängd undervisning på ett nationellt program och förlängningen av utbildningen innebär längre tid än tre år, är det huvudmannen som måste fatta beslut om detta. Eleven kan ha behov av förlängd undervisning om hon eller han har läst ett reducerat program, eller om det finns särskilda skäl för det. Det kan till exempel handla om elever som har svårt att koncentrera sig på för många kurser samtidigt. För dessa elever kan en sådan åtgärd underlätta måluppfyllelsen, eftersom de då får möjlighet att koncentrera sig på färre kurser.¹²

Forskning

Länk till rapport om särskilda undervisningsgrupper. En studie om organisering och användning av särskilda undervisningsgrupper i grundskolan.

- [Särskilda undervisningsgrupper. En studie om organisering och användning av särskilda undervisningsgrupper i grundskolan](#)

I sammanfattningen går att läsa att de besökta kommunerna har en ambition att öka inkludering av elever i behov av särskilt stöd i de ordinarie undervisningsgrupperna. Stöd för detta hämtas i forskning som framhåller fördelarna med inkludering, och i skollagen som anger att placering i särskild undervisningsgrupp ska ske restriktivt. I vissa fall ses dock placering i särskild undervisningsgrupp som nödvändig. Det kan handla om att den särskilda undervisningsgruppen upplevs ge bättre förutsättningar att tillgodose elevens behov av specifik kompetens, ett mindre sammanhang och mer lärarstöd. Samtidigt framkommer i intervjuerna att det ibland finns utrymme för förändringar i den ordinarie undervisningsgruppen gällande dessa tre områden, som kan innebära att placering inte behövs, eller kan begränsas i omfattning och varaktighet. Det kan handla om kompetensutveckling av personal i de ordinarie undervisningsgrupperna genom kurser och handledning, att organisera klassrummen med avskärmande och ljuddämpande åtgärder och öka användningen av alternativa verktyg, liksom att öka personaltätheten i klassrummen eller organisera mindre klasser.

Länk till skrift från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om att skapa inkluderande lärmiljöer:

- [Olika är nomen. Att skapa inkluderande lärmiljöer i skolan](#)

Länk till kvalitetsgranskning av Skolinspektionen om särskilt stöd i enskild undervisning och särskild undervisningsgrupp

- [Särskilt stöd i enskild undervisning och särskild undervisningsgrupp](#)

¹² Skolverket (2014). Allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram



Länk till avhandling på Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) om barn i särskild undervisningsgrupp.

- [Om barn i särskild undervisningsgrupp](#)

Länk till forskning i korthet Kommunförbundet Skåne "Inkludering-vad kan man lära sig av forskningen?"

- [Inkludering, vad kan man lära sig av forskningen?](#)

Fristående skolor för elever i behov av särskilt stöd

För fristående skolor finns det möjlighet att begränsa sin verksamhet till elever i behov av särskilt stöd.¹³ Denna bestämmelse gäller inte för kommunala huvudmän. Skolverket skiljer på fristående skolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd, samt de skolor som inriktar sig mot elever i behov av särskilt stöd, men utan att begränsa sitt mottagande. Det är vårdnadshavare som själv ansöker om plats i en fristående skola. Kommunen kan alltså inte ordna en plats eller stå för ansökan om plats på en fristående skola.

Elevens hemkommun ska betala ersättning till den fristående skola som eleven går i. Kommunens ersättning består av ett grundbelopp för varje elev och i vissa fall ett tilläggsbelopp. Bidrag från en elevs hemkommun till en fristående skola ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten. Tilläggsbeloppet är individuellt och ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd.

Nuläge i Svedala

Grundskola

Svedala kommun har idag en kommungemensam särskild undervisningsgrupp för elever i åk 6 - 9, kallad resursgruppen. Verksamhetens lokal ligger inte på en skola, utan är placerad i ett radhus och ligger i ett bostadsområde nära Marbäcksskolan. Elevhälsa, specialsalar, matsal mm finns inte i verksamhetens befintliga lokaler. Ansvar för eleven har rektor på den skola som eleven gick då stödbehovet uppmärksammades. Rektor ansvarar för placering och uppföljning av de elever som placerats särskild undervisningsgrupp. Gruppen har en verksamhetsansvarig som idag är rektor på NFU som ansvarar för gruppens personal samt lokal.

Syftet med denna kommungemensamma grupp har varit att anpassa skolmiljön för elever som är i stora svårigheter samt/eller har hög frånvaro. Många av eleverna har svårigheter liknande

¹³ Skollag 2014:456, 10 kap. 35§



NPF-diagnoser men detta är ingen förutsättning för att placering ska göras. Eleverna använder lokaler samt äter lunch på NFU.

Verksamheten har funnit i många år. Elevernas behov har varierat över tid; både inriktning och antal elever. Majoriteten av elever som placeras i SU-gruppen går färdigt sin skolgång i gruppen och återvänder inte till sin grundskola. I gruppen finns idag endast pojkar.

Beslut om placering i den kommungemensamma SU-gruppen fattas av rektor på den skola eleven tillhör. Eftersom gruppen är en kommungemensam grupp måste samordning ske varje gång nya elever ska placeras. Samordningen sker av chef för resursenheten, grundskolechef samt av rektor på NFU som är chef för resursgruppens personal. Berörda rektorer träffas och gör en gemensam prioritering och dialog förs med personalen i resursgruppen. Vårdnadshavare kan inte ansöka om placering direkt till SU-grupper d.v.s. resursgruppen. Dialog med vårdnadshavare ska alltid ske inför placering i SU-grupp.

Gymnasieskola

Svedala kommun har en gymnasieskola, Nils Fredriksson Utbildning, kombinerat med vuxenutbildning. Skolan erbjuder fyra nationella program och introduktionsprogram för ungdomar. Svedala kommun är del av samverkansavtal med fritt sök till gymnasieskolor i Skåne/Blekinge. Alla behöriga elever kan söka fritt bland samtliga ca 130 skolor i området. Eleven kan söka och bli antagen i första hand. Urval sker utifrån betyg, förutom till de utbildningar där särskilda antagningsprov genomförs.¹⁴

Hemkommun eller huvudman har ingen möjlighet att styra eller hänvisa elever till enskilda skolor, utbildningar eller program, annat än till vissa utbildningar inom introduktionsprogrammet.

Inom avtalsområdet finns flera skolor som är tydliga med vilken pedagogisk inriktning och profil man erbjuder. Några skolor vänder sig till elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) med särskilt utbildad personal och i förekommande fall förlängd studietid. Dessa benämns ibland som *förstärkta program*. Utbildningen är fortsatt nationella program eller introduktionsprogram.

Antagning till dessa utbildningar inom de nationella programmen sker oftast utifrån fri kvot, vilket innebär att ett antal platser fördelas till de elever som på grund av särskilda omständigheter bör ges företräde framför övriga sökanden till utbildningen som sker oavsett meritvärde¹⁵. Några skolor erbjuder även introduktionsprogram riktade till elever med NPF. För elever vid introduktionsprogram upprättas ettårigt avtal mellan skolan och hemkommunen.

¹⁴ Se "Samverkansavtal för Gymnasieskolan i Skåne" http://kfsk.se/larandeocharbetsliv/wp-content/uploads/sites/8/2015/01/Samverkansavtal_gy_2010.pdf

¹⁵ Gymnasieförordningen 2011, 7 kap



Ekonomi läsåret 2016-2017

Grundskola

Den kommungemensamma särskilda undervisningsgruppen finansieras gemensamt av grundskolorna genom grundbeloppet till en kostnad av totalt ca 2,4 miljoner kr/läsår. Dessutom fanns det ett antal elever med NPF i Svedalas kommunala verksamhet där behoven anses så omfattande att skolorna fått bidrag för extraordinära insatser för totalt ca 1, 4 miljoner kr under läsåret.

Det finns elever med NPF som av olika skäl får sin skolgång utanför kommunen. Under läsåret 16/17 fanns det några få elever (grundskola samt gymnasieskola). Förutom grundbeloppet betalades ca 2,2 miljoner kr totalt i tilläggsbelopp för dessa elever.

Den totala kostnaden för kommunen under läsåret 16 - 17, utöver grundbelopp är ca 6 miljoner kr. Antalet elever kan variera under läsåret och därmed varierar också kostnaden.

Gymnasiet

Gymnasieskolan finansieras med fastställda priser och regleras via interkommunal ersättning (IKE). För nationella program i offentlig regi är det anordnarens pris som betalas av elevens hemkommun. Ersättningen skall motsvara anordnarens självkostnad. Pris per utbildningsplats fastställs av huvudman för utbildningen i respektive kommun.¹⁶

För elev vid fristående skola gäller hemkommunens kostnad per utbildningsplats. Finns inte aktuell utbildning i hemkommun gäller den av Skolverket fastställda Riksprislistan.¹⁷

För introduktionsprogram hos annan huvudman ska individuell studieplan och avtal om ersättning upprättas för varje elev mellan skolan och hemkommunen.¹⁸

Det grundbelopp som betalas ska innefatta elevens behov av stöd och extra anpassningar. Elev vid gymnasiet har rätt till stöd för resor till och från skolan samt möjlighet till stöd för inackordering.

Tilläggsbelopp delas endast ut till fristående skolor och skall täcka kostnader för extraordinära insatser.

¹⁶ Skollag, kap. 16

¹⁷ Gymnasieförordningen 2011, kap. 13

¹⁸ Introduktionsprogrammen på gymnasieskolan. Juridisk vägledning (2013) Skolverket



Utvecklingsområde

I Svedala kommun finns god kunskap och kompetens kring elever med särskilda behov. Kunskap och kompetens kommer fortsätta att utvecklas och fördjupas.

- Idag använder sig skolorna till viss del av Specialpedagogiska skolmyndigheten, men detta kan öka. Stödet som SPSM erbjuder kompletterar kommunens och skolornas egna resurser. Detta kan handla om individens lärande, pedagogers arbete eller verksamhets och organisationsutveckling, ex tillgänglighetsmodellen, lärmoduler om NPF mm.
- SU-grupper ska utgå från elevers behov av anpassningar i lärmiljön samt pedagogiska och metodiska strategier - inte utifrån eventuella diagnoser hos elever. Utifrån detta har varje skola ett uppdrag se över, organisera och utveckla flexibla lärmiljöer.
- Arbete med handledning och konsultation avseende enskilda elever och utvecklandet av lärmiljöer ska fortsätta, både internt av elevhälsan samt externt av ex SPSM.
- Kommungemensam plan för kompetensutveckling kring hur vi anpassar skolmiljön för elever med NPF.
- Erbjuder specialpedagoger en extra kompetenshöjning kring NPF.
- Samarbete mellan kommunens skolor i syfte att utveckla flexibla lösningar för alla elever i behov av särskilt stöd samt för att möjliggöra för elever att vid behov byta skola.
- Vid ombyggnad och nybyggnation se till att lokalerna blir anpassade efter elevernas olika behov dvs skapa möjlighet för alternativa lärmiljöer.
- Studie och yrkesvägledarens roll i grundskolan behöver fortsatt stärkas och utvecklas för att ge stöd till elever som har anpassad studiegång och där praktik är ett alternativ om utredningsbehov visar på det.
- Studie och yrkesvägledarens har även viktig roll för att saklig och allsidig information inför val till gymnasiet. Studie- och yrkesvägledaren behöver känna till elevens studiesituation och vilka utbildningar som är alternativ för eleven. Ansökan och överlämning till gymnasiet är en viktig funktion för studie- och yrkesvägledaren.
- Kommunens gymnasieskola erbjuder idag stöd till samtliga elever och har god kompetens inom NPF. Skolan behöver fortsätta utveckla stöd för alla elever, oavsett vilket program eleven följer.

Slutsatser och rekommendationer

Slutsatser

Att fatta beslut om elever i behov av särskilt stöd är inte enkelt. Det är många aktörer som är inblandade och som ibland drar åt olika håll. Det är också ett flertal olika omständigheter att beakta; såsom skolans författningar, forskning och ekonomiska förutsättningar, liksom att samma lösning kan innebära både möjligheter och risker när det gäller elevers kunskapsmässiga och sociala utveckling.



Utgångspunkten i författningarna är att en elev i behov av särskilt stöd i första hand ska få det stödet i den ordinarie undervisningsgrupp som eleven tillhör. Det motiveras också av forskning som pekar på negativa konsekvenser av att skilja eleven från den ordinarie undervisningsgruppen, såsom stigmatiseringseffekter och negativ påverkan på elevens självbild och motivation. Skolan behöver sålunda vidta långtgående åtgärder i den ordinarie undervisningsgruppen för att tillgodose elevens stödbehov. För skolan är det dock viktigt att vara medveten om att inkludering av elever i behov av särskilt stöd inte bara handlar om fysisk placering, utan även om att ge förutsättningar för elever att vara delaktiga lärandemässigt och socialt. Detta lyfts fram i forskning inom området.

Skolverket framhåller att när det gäller krav på diagnos för tillträde till en särskild undervisningsgrupp är det viktigt att beakta att en medicinsk eller psykologisk diagnos inte får vara ett villkor för att få särskilt stöd och att en diagnos heller inte är tillräcklig för bedömning av vilket särskilt stöd en elev behöver. Det är inte förenligt med skollagen att hänvisa till att det inte finns plats i en särskild undervisningsgrupp, och att låta elever stå i kö till grupper. I och med 2010 års skollag förändrades bestämmelserna om beslutanderätten gällande en elevs placering i en särskild undervisningsgrupp, från att det tidigare var huvudmannen/styrelsen för utbildning som beslutade detta till att det nu är elevens rektor.

Gällande önskemål om placering av elever vid fristående skolor finns det ingen möjlighet för kommunen att styra processerna, det är upp till vårdnadshavare att ansöka om plats.

Utredningens rekommendationer

1. Varje enskild grundskola skapar vid behov sin egen SU-grupp

Utbildning

Lise-lott Nilsson
Grundskolechef

Fredrik Aksell
Gymnasiechef/rektor

Karin Sörensson
Chef Resursenheten



SVEDALA KOMMUN



SVEDALA KOMMUN

UTBILDNINGSNÄMNDEN

PROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2017-08-14

§ 70

Medborgarförslag om barn med AST-/ADHD-diagnoser

Dnr 2017-000085

Beslut

Utbildningsnämnden beslutar

att föreslå kommunfullmäktige att besluta enligt liggande förslag i utredningen.

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsnämnden beslutade den 12 juni 2017 att hänskjuta ärendet till nämnden den 14 augusti 2017 för beslut om yttrande.

Sammanträdet ajourneras för överläggningar.

Sammanträdet återupptas.

Ordförandens förslag till beslut med instämmande av presidiet i övrigt:

Utbildningsnämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att besluta enligt liggande förslag i utredningen.

Handlingar i ärendet

Medborgarförslaget

Utredningsrapport, dat. 2017-05-31

Beslut skickas till

Kommunfullmäktige

Ordförandes signatur

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Medborgarförslag

Förslagställare:

Roger Funhagen

c/o Föräldrasammanslutningen för föräldrar med barn med AST-/ADHD-diagnoser i Svedala.

Valnötsgatan 2, 233 38 SVEDALA. Telefon: 0705 – 814214

Kort presentation av medborgarförslaget

Svedala kommun har idag en verksamhet för AST-/ADHD-diagnostiserade barn och ungdomar från åldern 12 – 16 år. Denna verksamhet måste värnas, men vi föreslår Svedala kommun upprätta liknande verksamhet i första hand för barn i åldern 6-11 år samt för ungdomar i gymnasieåldern. Enligt uppgift hämtad från kommunen satsas årligen över 12 mkr i form av tilläggsbelopp (extra resurser) för egna insatser och därutöver interkommunal ersättning för att placera kommunens barn med ovan nämnda diagnoser i andra kommuner/skolformer då Svedala kommun själv ej upplåter denna verksamhet. Förslaget som yrkas är att kommunen nyttjar befintliga medel att själv bedriva verksamhet för yngre barn och ungdomar i gymnasieåldern med nämnda diagnoser – för att målet som kommunen satt upp, att "alla ska lyckas" inte är dagens sanning.

Motivering till förslaget

Med vetskapen om att våra barn måste integreras istället för att inkluderas till varje pris (en integration i valda situationer, d.v.s. att skilda delar av en skoldag blir en helhet genom skapa processer för barnen att nå högre måluppfyllelse) föreslås att kommunfullmäktige föreslår Utbildningsnämnden uppdra utbildningsavdelningens tjänstemän utreda att inrätta verksamhet för barn med AST-/ADHD-diagnoser i åldern 6-11 år och gymnasieungdomar i Svedala kommunens egen regi. Finansieringen kan finnas i "hemtagning" av de interkommunala ersättningarna och genom att minska de äskade tilläggsbeloppen – något som bör utredas separat.

*"Eftersom skolor är sociala miljöer krävs det sociala färdigheter, dels för att kunna vara delaktig i inlärningssituationer, dels för att kunna delta i aktiviteter utanför klassrummet. Att delta i positiva sociala samspel med klasskamrater är viktigt för att känna sig delaktig i sin skolmiljö. Eftersom AST medför svårigheter med socialt samspel och kommunikation riskerar dessa elever att känna sig mindre delaktiga än sina klasskamrater i grundskolan. Därför måste möjligheter att aktivt delta i skolmiljön erbjudas. Dessutom måste eleven ha vilja och förmåga att delta i de aktiviteter och samspel som erbjuds. Lärare har en viktig roll när det gäller hur delaktiga elever med AST upplever sig vara. Läraren bör därför ha god insikt i sina elevers situation, förmåga och intressen."*¹

¹ From Eye to Us: Prerequisites for and levels of participation in mainstream school of persons with Autism Spectrum Conditions (2013) av Dr Marita Falkmer (Marita.Falkmer@curtin.edu.au)

Förslaget anses i vår mening i tid falla i god jord då arbetet med elevers arbetsmiljö i dagarna står högt på agendan då en omorganisering av skolverksamheten är i görande. Svedala kommun har nu en ypperlig möjlighet att själv "ta hem" denna verksamhet från andra kommuner. Kommunen har också möjligheten att skapa en professionell verksamhet för våra barn i spannet 6-11 år och gymnasieungdomar utöver det som finns. Detta kan i sin tur leda till att kommunen i själva verket kan inhämta interkommunala ersättningar från andra kommuner, som ser att Svedala kommun har en genomtänkt verksamhet för denna elevgrupp. Kommunen kan också i längden göra vinningar genom att denna elevgrupp känner sig väl omhändertagen av kommunen under samtliga skolår och även därefter. Kommunen får då ungdomar som känner sig trygga och vill bo, arbeta och bli skattebetalare i kommunen som så väl tagit hand om dem.

"I vårt samhälle krävs mer och mer av medborgarna vad gäller uppmärksamhet och koncentration. Kraven ökar och det tror jag bidrar till att den här diagnosgruppen ökar. Problemen har funnits tidigare också, men var inte lika intressanta. I det gamla bondesamhället hade man inte krav på sig att vara fungerande på samma sätt i alla avseenden."

Specialpedagogen och forskaren Bo-Lennart Ekström har i sin avhandling vid Göteborgs universitet skrivit om olika aspekter av medicinering av barn och motsättningar kring det. Bo-Lennart Ekström håller med om att en del elever behöver medicinering för att fungera socialt och kognitivt, i skolan såväl som i hemmet.

"Men en del av förklaringen till att skolbarn medicineras i högre utsträckning i dag är sannolikt att de pedagogiska resurserna minskar i skolan, samtidigt som nya läroplaner ställer specifika krav på eleverna att nå kunskapsmålen."

Enligt honom finns det också en policy i svensk skola, som riskerar att motverka sig själv, nämligen den "att alla elever ska inkluderas i den ordinarie klassrumsundervisningen, oavsett funktionsnedsättningar".

Sammanfattande punkter:

1. Skapa en resursskola som alternativ till den ordinarie grundskolan
2. Se vinster, både ekonomiska men främst pedagogiska, i att samla specialistkompetens i centraliserad verksamhet av samma utformning som i befintlig resursskola.
3. Ta ansvar för dessa barns speciella förutsättningar och krav på arbetsmiljö enligt barnkonventionen om barnens bästa i främsta rummet.

Förslag till beslut

Medborgarförslaget föreslår:

1. Kommunfullmäktige uppdrar Utbildningsnämnden och utbildningsavdelningens tjänstemän utreda huruvida möjligheter finns att skapa en verksamhet i egen regi inriktad på barn med AST-/ADHD-diagnoser i åldrarna 6-11 år samt i förlängningen även på gymnasieålder.
2. Kommunfullmäktige uppdrar Utbildningsnämnden och utbildningsavdelningens tjänstemän att utreda hur och om man kan skapa en arbetsmiljö och kompetensresurs som effektiviserar lärandeprocessen för nämnd elevgrupp och på sikt skapar ekonomiska och pedagogiska vinster genom att bedriva denna verksamhet i kommunens egen regi.

Begreppsförtydligande

AST – Autismspektratillstånd

ADHD – attention deficit hyperactivity disorder

NPF – Neuropsykiatriska funktionshinder

Bilagor

Svensk abstrakt av avhandlingen *From Eye to Us: Prerequisites for and levels of participation in mainstream school of persons with Autism Spectrum Conditions* (2013) av Dr Marita Falkmer (Marita.Falkmer@curtin.edu.au).

Denna avhandling handlar om grundläggande förutsättningar för delaktighet i sociala samspel samt om observerad och upplevd delaktighet i svenska grundskolor hos elever med Autismspektrumtillstånd (AST), t.ex. autism eller Aspergers syndrom. AST kännetecknas av begränsningar inom tre områden: socialt samspel, kommunikation och föreställningsförmåga. Den nya svenska skollagen slår fast att elever med AST inte ska placeras i särskolan om de inte också har intellektuella funktionsnedsättningar. Detta har lett till att fler elever med AST får sin undervisning i grundskolan. Svensk skolpolicy har tydligt uttalat att målet för svenska grundskolor är att de ska vara inkluderande. En inkluderande skola ska vara anpassad så att den kan tillgodose alla elevers behov, både vad gäller möjlighet att uppnå kunskapsmålen och av att känna sig delaktiga och accepterade i skolmiljön. Trots detta är kunskapen om hur elever med AST själva upplever sin delaktighet i skolan begränsad. Det har dock visat sig att man inte alltid får samma resultat om man låter elever skatta sin egen delaktighet som vid observationer. Dessutom saknas samlad kunskap om vad föräldrar till barn med AST tycker är viktigt för att skolan ska fungera inkluderande.

Eftersom skolor är sociala miljöer krävs det sociala färdigheter, dels för att kunna vara delaktig i inläringssituationer, dels för att kunna delta i aktiviteter utanför klassrummet. Att delta i positiva sociala samspel med klasskamrater är viktigt för att känna sig delaktig i sin skolmiljö. Eftersom AST medför svårigheter med socialt samspel och kommunikation riskerar dessa elever att känna sig mindre delaktiga än sina klasskamrater i grundskolan. Därför måste möjligheter att aktivt delta i skolmiljön erbjudas. Dessutom måste eleven ha vilja och förmåga att delta i de aktiviteter och samspel som erbjuds. Lärare har en viktig roll när det gäller hur delaktiga elever med AST upplever sig vara. Läraren bör därför ha god insikt i sina elevers situation, förmåga och intressen.

En grundläggande förmåga som möjliggör socialt samspel är att kunna känna igen och tolka ansikten. Redan spädbarn uppmärksammar ansikten och ögon. Ögon är extra viktiga för att känna igen människor samt för att uppfatta uttryck för känslor. Att inte uppmärksamma ögon kan därför vara en nackdel när man samspelar med andra människor. Personer med AST har ofta svårt att tolka ansikten och ansiktsuttryck, vilket anses vara en av orsakerna till deras svårigheter i sociala samspel. Det finns dock motstridiga uppgifter om hur vanligt det är med dessa svårigheter och hur personer med AST tittar på ansikten när de ska känna igen en person eller ett ansiktsuttryck. Personer med AST tittar troligen inte så mycket på ögonen utan fokuserar mer på munnen.

Länk till fullversion av avhandlingen:

<http://hj.diva-portal.org/smash/get/diva2:581674/FULLTEXT02>

Länk till svensk artikel om AST i GöteborgsPosten 2013: <https://www.gp.se/nyheter/debatt/den-inkluderande-skolan-en-hälsofara-för-elever-med-autism-1.595547>

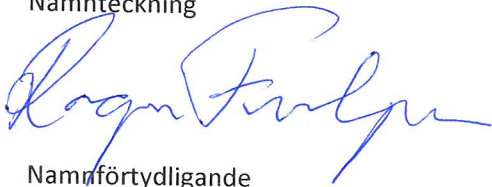
Länk till kognitionssimulatoren som beskriver hur elever med dessa diagnoser upplever skolmiljön:

<http://auld.hi.se/kognitionsportal/program/publish/>

(Se denna i Internet Explorer, en gång utan filter d.v.s. välj inget i vänsterspaltens olika "diagnoser". Se den sedan med filtret Asperger).

Förslagsställare

Namnteckning



Namnförtydligande

Roger Funhagen

På uppdrag av "Föräldrasammanslutningen för föräldrar med barn med AST-/ADHD-diagnoser i Svedala"

Skickas till:

Svedala kommun

Kanslienheten

233 80 Svedala



Anna Nils.



Therese Omdal